

Robert Baden-Powell a tři základní principy skautingu

Ing. Jiří Čejka DrSc

Myšlenka skautingu je vybudována na několika základních principech, které se tradují, uvádějí v literatuře a spočívá na nich celá naše mravní výchova

EDIČNÍ POZNÁMKA

Základní předpoklady, axiomy, jsou tvrzením, která se přijímají bez důkazů. Pokud vývody z nich odvozené nejsou v rozporu s logikou, přijme je za své i tak exaktní věda, jakou je bezesporu matematika. Nakolik k nim patří také dogmata, by mohlo být předmětem rozsáhlé diskuse, nicméně jsou to výchozí stanoviska, o nichž není dovoleno pochybovat. Přesto jsou mezi námi takoví, kdo jsou ochotni přemýšlet o jejich původu a zvažovat, do jaké míry jsou pevná a nezpochybnitelná. Myšlenka skautingu je vybudována na několika základních principech, které se tradují, uvádějí v literatuře a spočívá na nich celá naše mravní výchova. Hledat původ těchto skautských „dogmat“ se vydal přemýšlivý rover Tomáš Adamovič - Arny ve své absolventské práci lesní školy, již nazval příznačně „SKAUTSKÁ DOGMATIKA“. Nejasnosti, na něž narazil, vyvolaly vznik této studie, jejíž autor patří k našim významným znalcům skautské ideje a historie. Její závěry jsou jistě nanejvýš zajímavé.

ZNF

“Once a Scout – always a Scout”
“Jednou skautem – provždy skautem”
(Lord Kitchener)

ROBERT BADEN-POWELL A TŘI ZÁKLADNÍ PRINCIPY SKAUTINGU

Jiří Čejka

nositel Řádu Stříbrného vlka

Úvod

Duchovní – spirituální nosnou idejí a filozofickou podstatou světového skautského hnutí jsou dobrovolně uzavřený skautský slib, skautský zákon a z nich odvozené *základní principy skautingu*, na kterých je založeno a ze kterých vychází světové skautské hnutí a světové skautské bratrství. Vše vyplývá a opírá se o skautskou metodu, která představuje integrální program výchovy mládeže v čestné, lidsky a morálně vyspělé občany a členy lidské společnosti. Skauting se má stát smyslem jejich života v souladu se zásadou „*Jednou skautem – provždy skautem*“. Na těchto zásadách budují svou výchovnou činnost především obě největší světové skautské organizace WOSM a WAGGGS, ale i další mezinárodní skautské organizace počtem svých členů méně významné, které se ve svém původu a programu rovněž odvolávají na Roberta Baden-Powella (E. Vallory, *Global Citizenship Education: Study of the ideological bases, historical development, international dimension, and values and practices of World Scouting (Výchova ke globálnímu občanství: Studium ideových základů, historického vývoje, mezinárodního rozměru, a hodnot a praxe světového skautingu)*, PhD disertace, University Pompeu Fabra, Barcelona 2007; *World Scouting Educating for Global Citizenship (Světový skauting vychovávající ke globálnímu občanství)* 2012). Vallory ve své disertaci, vydané v roce 2012 v knižní formě, hovoří o tom, že se zaměřil na dvě největší skautské organizace WOSM a WAGGGS, které tvoří skautské hnutí tak, jak to odpovídá představám zakladatele světového skautského hnutí Roberta Baden-Powella (B-P). Obě tyto organizace jsou založeny na duchovních základech, které pro skautské hnutí položil počátkem 20. století B-P. Vycházel v tom z křesťanství a víry v Boha (B-P *Religion in the Boy Scout and Girl Guide Movements 1926*, český překlad *Náboženství v hnutích skautů a skautek*, ZNF Ivančice 2009).

Pozn.: (Původní anglický text je v případě potřeby na příslušných místech v textu této úvahy volně přeložen do češtiny).

Tři základní principy skautingu

WOSM uvádí, že *The Scout Movement is based on the following principles (Skautské hnutí je založeno na následujících principech): **Duty to God, Duty to others, Duty to self** – Povinnost k Bohu, povinnost k bližním, povinnost k sobě* (WOSM Constitution and By-Laws 2011; WOSM Scouting and Spiritual Development 2001; Fundamental Principles 1992, http://scoutdocs.ca/Documents/Fundamental_Principles.php).

Podle WAGGGS *The essential elements (the Original Promise) of Scouting – Guiding are **Duty to God, Duty to Country, To help others at all times, Obey the Guide Law** (Základní-hlavní prvky [původní slib] dívčího skautingu jsou **Povinnost k Bohu, povinnost k vlasti, pomáhat druhým v každé době, řídit se – být poslušna zákona skautek** – WAGGGS Constitution and By-Laws 2005; WAGGGS Exploring Spirituality in Girl Guiding/Girl Scouting 2000).*

Bratr Arny se ptá

Mladý pražský skaut Arny, jehož dotaz mi postoupil bratr Fetišek, nám při sepisování své lesoškolácké absolventské práce pro Jesenickou LŠ položil otázku, která v podstatě zní *kdy a kde zakladatel světového skautského hnutí B-P kodifikoval tři základní principy skautingu **Povinnost – službu Bohu (chápaná jako povinnost hledat v životě vyšší hodnoty než materiální), povinnost – službu bližním (chápaná jako věrnost své vlasti, která je v souladu s úsilím o mír, o vzájemné pochopení a spolupráci mezi lidmi, národy a různými sociálními skupinami, je pojata jako závazek účastnit se na rozvoji společnosti, jako úcta a láska prokazovaná bližním a přírodě), a povinnost – službu k sobě, chápaná jako odpovědnost za rozvoj sebe sama***. Tyto základní principy jsou vyjádřeny ve skautském slibu a zákonu (tato formulace v češtině byla převzata z webové stránky <http://ajeto.skauting.cz/cs/junak/>). Odpovědět na takto Arnym položenou otázku ve skutečnosti není nijak jednoduché, má-li být stanovena jednoznačná odpověď, jak vyplývá z následujícího textu. Navíc nelze se při jejím hledání opírat jen o informace z historie českého a československého skautského hnutí, ale bylo třeba oslovit i zahraniční skautské experty.

Co říká Rudolf Plajner?

Víme, že původní Svojsíkův slib českých a československých skautů nesplňoval podmínku, stanovenou na první světové skautské konferenci v Londýně v roce 1920, aby jeho součástí bylo slovo Bůh. Svaz junáků-skautů RČS patřil k těm národním skautským organizacím, které onu podmínku ani v roce 1922 nesplnily, nicméně i tak se stal jednou ze zakládajících organizací světového skautského hnutí. Podle Dominiqua Bénarda přijetí těchto organizací za členy světového skautského hnutí schválil B-P. Rudolf Plajner ve svých spisech zdůrazňuje a podtrhuje dobrovolnost skautského hnutí a zásadní skutečnost, že každý nováček se dobrovolně rozhoduje, zda složí skautský slib a stane se tak členem světového skautského bratrství. Dobrovolným složením skautského slibu se skaut sám svobodně zavazuje k životu podle skautského slibu a skautského zákona. *Dobrovolnost skautského hnutí, dobrovolné členství v něm a dobrovolný skautský slib* – z tohoto základu světové skautské hnutí od svého počátku vychází a na něm svou výchovnou činnost buduje (*The essential characteristics of Scouting (Základní-hlavní charakteristiky-rysy skautingu)*, WOSM 1998). B-P, the founder of Scouting, describes the Scouts Own as *a voluntary uplifting of their hearts.... in thanksgiving for the joys of life, and a desire to seek inspiration and strength for greater love and service for others* (B-P, zakladatel skautingu, popisuje skautský slib jako *dobrovolné duchovní povznesení svých srdcí k poděkování za radosti života ... a touhu hledat inspiraci a sílu k větší lásce a službě druhým* (<http://www.fortunecity.com/millenum/puppet/989/cere/cereown.html>)).

Samozřejmě, složení skautského slibu a činovníckého slibu je dobro-volný závazek, ze kterého vyplývají povinnosti dané skautským slibem a zákonem. Jejich nedodržení a porušení může mít za následek až ukončení členství. I s tím by se, podle Svojsíka, měl každý vypořádat především sám a skautský slibový odznak vrátit. Nagy (*250 milionů skautů*, str. 121, Junák TDC 1999) píše *Zákon je neoddělitelně spojen se slibem a svého naplnění dojde až po jeho složení. Složením slibu se chlapec k něčemu zavazuje (je to pravděpodobně jeho první projev vlastní disciplíny), avšak bez přinucení a ze své vlastní svobodné vůle. To je demokratickou podstatou tohoto dobrovolného závazku, který zákonu dává smysl. Na pedagogické úrovni představuje složení slibu a řádné zachovávání zákona výchovný prostředek, který má chlapce naučit plnění závazků, dobrovolnému dodržování řádu nebo pravidel a úctě k danému slovu.* Rudolf Plajner uvádí ve svých historických studiích (*Rudolf Plajner a přátelé*, rukopisy 1970–1988, CD) v anglickém originálu a ve volném českém překladu, že *Základní principy skautingu jsou (1) Povinnosti k Bohu (náboženství); (2) Věrnost vlasti;*

(3) Světové přátelství a bratrství; (4) Služba bližním; (5) Život pod junáckým slibem a zákonem; (6) Dobrovolnost členství; (7) Nezávislost na jakýchkoliv politických vlivech; (8) Jednotný výchovný program pro hochy a mladé muže k odpovědnému občanství, založený na družinové a skupinové soustavě; odstupňovaný systém požadavků junácké vyspělosti a odznaků zdatnosti; využívání přírody jako výchovného prostředí. Plajner připomíná, že v principech anglického skautingu se uvádělo *Duty to God is a fundamental obligation laid on every Scout (Povinnost k Bohu jest základní závazek uložený každému skautu)*. Proto jsou i povinnosti k Bohu uvedeny ve slibu anglických skautů na prvním místě. Od prvních počátků junáctví v českých zemích se o Bohu a povinnostech k němu nemluvilo a náš slib se o nich také nezmiňoval. I po roce 1918 se vycházelo z názoru, že náboženství je zcela soukromou záležitostí jedince. To, podle Plajnera, vedlo u nás k napětí a ke konfliktu s církevními autoritami, zejména římsko-katolickými. Podmínky tak v podstatě plnili ve svém slibu a zákonu jen katoličtí skauti a činovníci. Plajner uvádí, že pasus *plnění povinností k Bohu* byl ze slibu vypuštěn, protože bylo toto plnění pokládáno za *plnění povinností vlastních*. Docílili jsme tím jednotného znění slibu pro věřící i bez vyznání. Také doložka „*Tak mi pomáhej Bůh*“ je fakultativní. Musíme však poznamenat, že jsme nikdy nesouhlasili a nesouhlasíme ani dnes s prohlášením, že „*kdo popírá existenci Boha nemůže být skautem*“. Byla by to – podle našeho názoru – diskriminace bezkonfesijních a znemožňovala by masám dětí podílet se na dobrodiní skautské výchovy.

Zamyslíme-li se nad slovy Rudolfa Plajnera, pak on jimi v podstatě potvrzuje dlouholetý spor související se skautským slibem a diskusemi, které probíhaly a probíhají nejen u nás, ale i v zahraničí. Podmiňuje je nejen narůstající sekularizace lidské společnosti, ale i mohutný růst členské základny národních skautských organizací především v mimoevropských zemích, kde pojem Boha v křesťanském smyslu chápání a křesťanské víry je často zcela cizí. Jeden nedávný příklad od nás za všechny ostatní potvrzuje nesehnání odpovědi. D. I. Vaňková - Ivava sepsala v roce 1995 sedmistránkovou úvahu, kterou nazvala „*Skautský slib a zákony – duchovní dimenze skautingu*“. Vychází v ní z křesťanských základů skautingu, ale o *třech základních principech skautingu*, jak je dnes chápeme a jak jsou uvedeny i v platných Stanovách Junáka, se nezmiňuje. Duchovní podstatě skautingu – skautské spiritualitě vycházející z diskutovaných *tří základních principů skautingu* - jsou po třetí obnově skautského hnutí v naší republice od devadesátých let dvacátého a na počátku dvacátého prvního století věnovány např. úvahy, uveřejňované v časopise duchovního odboru Junáka *Na dobré stopě*, některé texty a publikace Zdeňka Navrátila – Fetiška (např. CD *Na cestu k Hoře*, sborník textů, 2010) a několika dalších našich

skautských autorů. Většina těchto textů je dostupná na internetu na příslušných webových stránkách.

Světové skautské autority vysvětlují

Významnou úlohu ve vývoji skautské spirituality sehrály *21. světová skautská konference WAGGGS* v roce 1972 a *26. světová skautská konference WOSM* v roce 1977, jak se pokusím dále doložit. Nahlédněme teď trochu do vývoje *tří základních principů skautingu* se zřetelem na skutečnost, že B-P nikdy tyto principy nekodifikoval. Byly totiž přijaty v současné formě teprve na světové konferenci WOSM v r. 1977 a tam byly zařazeny do Ústavy WOSM (*WOSM Constitution* 2011). Je však třeba již na tomto místě uvést, že byly v podstatě odvozeny a formulovány ze skautského slibu a skautského zákona, autorem kterých je B-P. Tuto zcela zásadní a základní informaci mi písemně sdělili vnuk B-P Michael a Mario Sica, světový expert na dílo B-P. Podle Dominiqua Bénarda, skautského experta a člena Scouts de France, byly *tři základní principy* skutečně kodifikovány až *světovou skautskou konferencí* v Montrealu v roce 1977. Připomíná, že souhlas s přijatým textem nebyl jednoznačný a zejména zástupci některých evropských národních skautských organizací s ním nesouhlasili, ale byli přehlasováni. Nakonec došlo ke kompromisu. Objektivně hodnoceno, třetí princip *Povinnost k sobě* byl při těchto jednáních nejméně kontroverzní (Vallery 2007). V obdobích před touto kodifikací lze podle Bénarda předpokládat jistou volnější formulační flexibilitu bez pevně stanovených pravidel.

Uvedené skautské autority se shodují v tom, že *tři základní principy skautingu* byly odvozeny ze skautského slibu a zákona, jak je formuloval B-P. B-P v knize *Scouting for boys (Camp Fire Yarn No. 22, Self-improvement, World Brotherhood Edition, USA 1946)* *No man is much good unless he believes in God and obeys His laws. So every Scout should have a religion. Religion seems a very simple thing: First – Love and serve God. Second – Love and serve your neighbour (Skauting pro chlapce, Dvacáté druhé povídání u táborového ohně, Práce na sobě: Nikdo není dost dobrý, nevěří-li v Boha a nedodrží-li Jeho zákony. Proto by každý skaut měl vyznávat své náboženství. Náboženství se jeví jako velice jednoduchá věc. Zaprvé – Miluj Boha a služ mu. Zadruhé – Miluj a služ svému bližnímu;* Junák-TDC Praha 2007, překlad Jiří Navrátil.) Uvedené dvě věty jednoznačně odpovídají prvním dvěma bodům ze *tří základních principů skautingu*, tj. povinnosti k Bohu a k bližním. Ten třetí bod – *povinnost k sobě* pak lze odvodit ze skautského zákona. Být poslušen skautského zákona je ovšem rovněž součástí skautského slibu (viz např. 3. bod slibu anglických

skautů *On my honour I promise that I will do my best to do my duty to God and the King* (v současné době *The Queen*), *to help other people at all times, to obey the Scout Law*, volně přeloženo *Slibuji na svou čest jak dovedu nejlépe plnit své povinnosti k Bohu a králi (královně), pomáhati ostatním lidem za všech okolností, býti poslušen skautského zákona*; Gilcraft, *Yarns on Scouts Promise and Law* 1936). Mario Sica si není jist, že by B-P, pokud by kodifikoval *tři základní principy*, postavil ten třetí princip – povinnost k sobě – na stejnou úroveň jako první dva. Vnuk B-P Michael předpokládá, že se zdroj *tří základních principů* – skautský zákon a skautský slib – rodil v hlavě B-P někdy v letech 1900–1907. Ze slov Michaela soudím, že se v podstatě neliší výše citovaný text z vydání v roce 1946 od textu ze sešitového vydání *Scouting for boys* z r. 1908. B-P původně nepsal *Scouting for boys* pro nějakou novou organizaci, ale očekával, že dílo bude přijato v Anglii v již existujících mládežnických organizacích. Ty už své *náboženské zázemí* měly a proto duchovní problematice B-P věnoval v knize *Scouting for boys* jen malou pozornost (M. Sica, *The spiritual dimension of Baden Powell's work and within the history of the World Conferences /Duchovní rozměr v působení B-P a v historii světových konferencí/*, European – Mediterranean Conference, Barcelona, November 1987). B-P v dalších svých publikacích již věnoval větší pozornost úloze náboženství ve skautském hnutí a zároveň si čím dál tím více uvědomoval, že se skautské hnutí úspěšně rozvíjí i v zemích, které vyznávají jinou víru než křesťanskou. A to vše se samozřejmě snažil včlenit do skautingu. Mohli bychom to považovat za v určitém slova smyslu rozšířený ekumenismus přesahující původní křesťanské církve. Vallory (2007) připomíná, že se B-P ve svém pojetí skautingu názorově dotvářel v letech 1907–1920 prakticky až do uspořádání první světové skautské konference v Londýně, kde byly položeny základy světové skautské organizace. Ta pak byla ustavena na druhé světové skautské konferenci v Paříži v roce 1922.

Hovoří B-P

Ve své proslulé přednášce pro činovníky (komisaře) skautů a skautek v High Leight 2. července 1926 „*Religion in the Boy Scout and Girl Guide Movements*“ hovořil B-P o *Duty to God – Povinnosti (službě) k Bohu*, *Duty to Neighbour – Povinnosti (službě) k bližním*, a *The Service of Goodwill (Službě dobré vůle)* (Robert S. Baden-Powell *Náboženství ve skautském hnutí*, ZNF Ivančice 2009; *Scouting and Spiritual Development* WOSM 2001). Ale již v roce 1917 v úvaze „*Scouting towards Reconstruction*“ (*Skauting směřující k reorganizaci*) píše B-P „*Skauting, spojený s povinností skauta vykonat každého dne dobrý skutek, vytváří základnu povinností vůči Bohu i vůči bližnímu, na níž mohou snadno jak*

rodiče, tak i duchovní rádce vybudovat víru“ (Lord Baden-Powell o náboženství, ZNF Ivančice 2003), stejně tak např. v publikacích Yarns for Boy Scouts (Dobrodružné příběhy pro skauty) z r. 1910 a Scouting and Youth Movements (Skauting a mládežnická hnutí) z roku 1929. V knize Aids to Scoutmastership z roku 1920 (definitivní verze z roku 1945 Pomůcka ke skautskému vůdcovství – Na pomoc skautským vůdcům, Junák-TDC 2006) píše B-P již také o sebeúctě, což můžeme považovat za formulaci blízkou povinnosti k sobě. V kapitole Development of outlook: Reverence (Vývoj světového názoru – zbožnost) píše B-P Reverence to God and reverence for one’s neighbor and reverence for one self as a servant of God, is the basis of every form of religion... There may be difficulties relating to the definition of the religious training in our Movement where so many different denominations exist, and the details of the expression of Duty to God have, therefore, to be left largely in the hands of the local authority. But there is no difficulty at all in suggesting the line to take on the human side, since direct Duty to one’s neighbor is implied in almost every form of belief. – Zbožnost, úcta k našemu bližnímu i úcta k sobě samému jako služebníkovi Božímu, jsou základem všech náboženství... V našem hnutí, v němž působí tolik různých vyznání, by se mohly vyskytnout mnohé potíže, pokud jde o výklad náboženské výchovy, podrobnosti vyjadřování povinností k Bohu je proto třeba v co nejširší míře ponechat v rukách místního vedení. Vůbec žádné obtíže však nezpůsobí, doporučíme-li zdůrazňování stránky lidské, téměř v každém druhu víry je totiž zahrnuta přímá povinnost vůči svému sousedu). Jsou snad tato slova B-P příliš vzdálená od tří základních principů skautingu nebo opak je pravdou?

Světové skautské konference WOSM (1977) a WAGGGS (1972)

Bratru Arnymu jsem tím v podstatě již nyní na jeho otázku odpověděl. Ale ještě se přece jen pokusím uvedené informace rozvinout a rozšířit, i když se v leččems budu opakovat. B-P, který zemřel v roce 1941, nemohl proto kodifikovat *tři základní principy skautingu* ve znění, které jsou teprve od roku 1977 součástí Ústavy WOSM (*The Conference Report, 26th World Scout Conference, Montreal, Canada, 18-23 VII 1977*). Nicméně je třeba zdůraznit, že i takto pojaté *tři základní principy skautingu* jsou založeny na idejích a duchovní podstatě a duchovních základech skautingu, jak je položil B-P ve svých textech, počínaje biblí světového skautingu „*Scouting for Boys*“ (1908). V poslední době se i ve veřejných vyjádřeních našich skautů ve sdělovacích prostředcích objevuje řazení *tří základních principů*, které je odlišné od toho, které je uvedeno v Ústavě WOSM i Junáka. Základním a nosným je totiž první princip *Povinnost k Bohu*, od kterého se odvíjí vše ostatní. B-P právě v prvním bodu

skautského slibu hovoří o povinnosti k Bohu a králi (slovo *král* je ve skautském slibu některých národních organizací nahrazeno slovem *vlast* – srovnej s tím také Svojsíkův slib a nyní platný slib Junáka). Také druhý základní princip *Povinnost k bližním* je v podstatě součástí skautského slibu. Třetí základní princip je odvozen ze skautského zákona a svým způsobem se vztahuje ke třetímu bodu např. slibu anglických skautů. Tak o tom píše také vnuk B-P, skautský činovník Michael. Z uvedeného je patrná hierarchie tří principů a oprávněný požadavek neměnnosti jejich hodnotového pořadí. Zároveň je třeba respektovat, jak jsem již několikrát v této úvaze uvedl, že *tři základní principy* skautingu jsou odvozeny ze skautského slibu a skautského zákona (*Scouting and Spiritual Development*, WOSM 2001). I my jsme v některých svých zveřejněných projevech a úvahách uvedené hodnotové pořadí zaměnili a chybně napsali, že skautský slib a skautský zákon byly odvozeny ze *tří základních principů* skautingu. Opak je zřejmě pravdou, jak potvrzuje i tato úvaha. I když víme, že Ústava WOSM v článku II uvádí nejprve *Principles* (Zásady) a teprve potom *Adherence to a Promise and Law* (Uznání slibu a zákona), zatímco WAGGGS ve svém textu zaměřeném na skautskou spiritualitu *Exploring Spirituality in Girl Guiding / Girl Scouting* (2000) řadí *slib a zákon skautek* před *Základní principy*. Úloha zakladatele světového skautského hnutí B-P ve vytvoření skautského slibu a skautského zákona a z nich odvozených *Základních principů skautingu* je proto zcela zásadní, nezastupitelná a nezaměnitelná.

Podobně jako WOSM uvažuje i WAGGGS (*Exploring Spirituality in Girl Guiding/ Girl Scouting*, WAGGGS 2000), jak jsem již zmínil. Na světové konferenci skautek v Torontu v roce 1972 byly přijaty do Ústavy WAGGGS *Fundamental principles* (*Základní principy*) *Duty to God, Duty to Country, a Service to others* (Povinnost k Bohu, povinnost k vlasti a služba ostatním) spolu se ze skautského zákona (přesněji zákona skautek) trvale vyplývajících zásad *Duty to others and the Brotherhood of Man, Self-discipline, Respect for all living things* (Povinnost k ostatním a bratrství člověka, sebekázeň, úcta ke všemu živému). Ze srovnání nyní platných *Základních principů* WOSM a WAGGGS podle mého názoru vyplývají dvě skutečnosti (a) *Základní principy* obou největších světových skautských organizací si jsou blízké, (b) nicméně si myslím, že *Základní principy* WAGGGS jsou tolerantnější a méně direktivní a proto jsou přece jen snad formulačně bližší původní představě B-P než *Základní principy* WOSM, jakkoliv jejich smysl je v podstatě shodný. Jakékoliv změny či úpravy skautského slibu, které hodlají provést národní skautské organizace, podléhají schválení WOSM resp. WAGGGS. Přijetí *tří základních principů* na světové konferenci WOSM v Montrealu v roce 1977 předcházela velká diskuse, ve které byla hlavní

pozornost věnována slovu *Bůh*. Proto se také v Ústavě WOSM praví, že slovo *Bůh* je z úcty k zakladateli skautského hnutí použito jen v nadpisu a nikoliv v dalším textu *Fundamental Principles (Základních principů) (Scouting and Spiritual Development, WOSM 2001, WOSM Constitution 2011 – Ústava WOSM 2011)*.

I světová skautská hnutí mají své problémy

Vallory (2007) se zabývá mimo jiné také otázkou členské základny ve světovém skautském hnutí z hlediska obou největších skautských organizací WOSM a WAGGGS. Informuje nás, že, zatímco členská základna skautingu v křesťanské Evropě spíše stagnuje, relativně bouřlivý růst skautského hnutí byl zaznamenán zejména v některých mimoevropských kontinentech, zejména Asii, Africe a Jižní Americe. Upozorňuje, že je třeba současně vnímat skutečnost, že závažné politické změny provázely zejména po skončení druhé světové války většinu kolonií, které dříve spadaly pod správu např. Velké Británie, Francie a dalších evropských států. Politické a hospodářské změny v nově vzniklých samostatných státech se nutně promítly také do vnitrostátních vzdělávacích a výchovných systémů včetně skautského hnutí. V takových národních skautských organizacích se mimo jiné měnil i skautský slib. Jen po oživení – původně skauti v britských koloniích slibovali věrnost Bohu a králi (královně). A byl zde další problém. V období prvních let existence skautského hnutí byly i v národních organizacích země, ve kterých docházelo k rasové segregaci, oddíly pro bílé a pro barevné. Tento stav byl postupně v těchto zemích odbourán. B-P snad ještě sám netušil ani v době, kdy nabízel svůj skautský výchovný systém v Anglii již existujícím křesťanským mládežnickým organizacím, ani později, když již skautské hnutí oficiálně existovalo v Anglii (Velké Británii) a šířilo se úspěšně do celého světa, že se musí skauting otevřít všem bez ohledu na původ, barvu pleti, víru, atp., má-li sloužit lidstvu. Podle Valloryho (2007) B-P v tomto směru názorově dozrál až do roku 1920, kdy byly na první světové skautské konferenci v Londýně položeny základy světové skautské organizace, která pak byla na pařížské světové skautské konferenci v roce 1922 oficiálně založena.

Sledujeme-li vývoj lidstva zejména po druhé světové válce, koncentrační tábory a gulagy, holocaust, zločiny nacistické, fašistické a komunistických totalit, ve kterých zahynuly miliony lidí, nástup sekularizace lidské společnosti, růst násilí, terorismu a rasové nesnášenlivosti až nenávisti, úpadek morálky, prohlubování se sociálních rozdílů mezi lidmi a trvalý růst konzumní společnosti spojený duchovním a duševním primitivismem, pak musíme s vnitřním uspokojením

vnímat, že si je světové skautské hnutí této skutečnosti vědomo a že se velmi odpovědně staví ke všem pozitivním potřebám současné lidské společnosti. Protože jde o výchovné hnutí, je také zejména u starších skautů výchovný program zaměřen na úskalí, problémy a potíže současného lidstva. Dokládají to jak publikace WOSM a WAGGGS, tak i národní a mezinárodní konference a semináře zaměřené na tuto problematiku. Velký důraz je kladen právě na skautskou spiritualitu, tedy na duchovní podstatu skautského hnutí samozřejmě s respektem ke skutečnosti, že ve světě existují lidé nejen různé barvy pleti a různého původu, ale také různé víry a vedle nich rovněž bezkonfesijní. Světové skautské hnutí hledá v tomto směru optimální řešení, které by přispělo a pro-spělo nejen mladé generaci, ale celé lidské společnosti. V tomto smyslu je působení skautingu nezastupitelné. Světové skautské hnutí úspěšně spolupracuje v rámci OSN a UNESCO i s dalšími hnutími a organizacemi ve světě, které jsou zaměřeny podobným směrem a mají v těchto souvislostech podobný program.

B-P ještě jednou

O pozitivním vztahu křesťana B-P k náboženství, k víře a k církvím lze soudit z jeho přednášky o náboženství ve skautském hnutí, kterou proslovil v roce 1926 ke „komisařům“ hnutí skautů a skautek na společné konferenci v High Leigh (l.c. český překlad ZNF 2009). A přece v jeho projevu čteme slova arcibiskupa z Yorku *Náboženství přitahuje, ale církev odpuzuje*. V každém případě pozitivní křesťanství a pevná víra v Boha, kterou se B-P ve svém životě vyznačoval, a od nich odvozený skautský slib a zákon, se staly trvalým duchovním základem světového skautského hnutí. Z nich pak byly na světové skautské konferenci v Montrealu v roce 1977 odvozeny *tři základní principy skautského hnutí*. I když u toho již B-P nebyl, tyto principy vycházejí z jeho pojetí skautingu jako výchovného hnutí, jak je zveřejnil ve svém stěžejním díle „Scouting for Boys“ již v roce 1908. Tolik diskutované slovo *Bůh* je z úcty k B-P jen v nadpisu, nikoliv v dalším textu (*Scouting and Spiritual Development*, WOSM 2001; *Fundamental Principles*, WOSM 1992).

GILCRAFT uvádí

Překvapením pro mě bylo, když jsem objevil, že existuje pozoruhodná publikace *Yarns on Scout Promise and Law (Vyprávění o skautském slibu a zákonu)*, vydaná v roce 1936. Jako autor (autoři) je označen GILCRAFT. Podle Sicy šlo

o tým, složený převážně ze skautských instruktorů v Gilwellu, který svého času připravil a publikoval řadu kvalitních skautských příruček. B-P byl s nimi v kontaktu, příručky schvaloval, ale sám členem toho týmu nebyl. Na str. 4 uvedené publikace je napsáno *Taking it as a whole, the promise means that we are going to do our Duty to God, to do our Duty to King and our Country, to do our Duty to our neighbours, to do our Duty to ourselves* (Posoudíme-li to jako celek, slib znamená, že plníme své povinnosti k Bohu, své povinnosti ke králi a naší zemi, své povinnosti k bližním, své povinnosti k sobě). Rozdíly mezi těmito slovy a v současné době platnými *třemi základními principy* WOSM nejsou podstatné. Vypustíme-li slova o králi a zemi (vlasti), pak je shoda prakticky úplná. Kapitola o skautském zákonu (str. 10 citované publikace) začíná *Lastly, a Scout promises to do his best „to keep the Scout Law“*. *Having promised to do his duty to God, to the King, to his neighbour, he now promises to do his duty to himself* (A konečně skaut slibuje, že bude dodržovat skautský zákon. Po slibu plnit povinnost k Bohu, králi a bližnímu nyní slibuje plnit povinnost k sobě). A zde máme v roce 1936 v podstatě uvedeny všechny tři základní principy skautingu, jak je uvádí Ústava WOSM a jak byly přijaty v Montrealu v roce 1977. Mario Sica mi sdělil, že B-P schvaloval skautské texty, které vydával Gilcraft. Můžeme proto předpokládat, že znal i tuto publikaci o slibu a zákonu.

Závěrem

Mohu snad nyní celý problém uzavřít a bratru Arnymu souhrnně odpovědět a v podstatě ještě jednou zopakovat, k čemu jsem dospěl a co jsem se pokusil podrobně diskutovat v této úvaze. B-P v roce 1908 v knize *Scouting for Boys* zavedl do skautského hnutí skautský slib a skautský zákon. Ve skautském slibu jsou v podstatě zakotveny služba – povinnost k Bohu a služba – povinnost k bližním. Z některých bodů skautského zákona pak je možno odvodit povinnost k sobě samému. Je velmi pravděpodobné, že B-P znal formulaci z výše citované knihy o skautském slibu a zákonu z r. 1936, která je prakticky shodná se *třemi základními principy* skautingu. Nelze prokázat, že by jednoznačně mohla pocházet od B-P. Zatím jsem nikde nenašel, že by taková slova a takovou doslovnou formulaci sám B-P v plném rozsahu použil, jakkoliv je jeho původní představa k nim velmi blízká a v naprosté shodě s nimi. Není ani jasné, zda tvůrci úpravy Ústavy WOSM na montrealské světové skautské konferenci v roce 1977 znali onu formulaci z citované publikace o slibu a zákona z r. 1936 a že ji využili. Je pravděpodobné, že se lze se *třemi základními principy* setkat i v další zejména zahraniční skautské literatuře vydané před rokem 1977. Nicméně lze mít za prokázané, že B-P oficiálně *tři základní principy skautingu* tak, jak byly zařazeny

do Ústavy WOSM v roce 1977, nekodifikoval. Zemřel v roce 1941. V každém případě však duchovní podstata skautingu – skautská spiritualita, tedy skautský slib a skautský zákon, *tři základní principy skautingu*, skautské heslo, skautský pozdrav a povinnost skauta a skautky vykonat každý den dobrý skutek vycházejí ze základů skautingu, jak je položil na počátku dvacátého století B-P a jsou součástí skautské metody – integrálního výchovného systému zaměřeného na muže a ženy všech věkových kategorií. V B-P skautingu se také spojují poznatky a zkušenosti a praktické výstupy řady významných osobností, z nichž zde budiž jmenováno jen několik – Jan Amos Komenský (stále ještě uváděný jen českými skauty), Ernest Thompson Seton a Maria Montessori (pro většinu českých i zahraničních skautů neprávem zapomenutá). Jde o výrazné osobnosti, které se rovněž trvale zapsaly do duchovní i tělesné a zároveň praktické výchovy mládeže celého světa stejně jako Robert Baden-Powell. Skauting je přece dobrovolné výchovné hnutí, které je otevřené všem lidem dobré vůle na celém světě. Hnutí, které vstoupilo do druhého století své existence a svého úspěšného působení ve výchově mladé generace všech světadílů a téměř všech zemí.

Roudnice nad Labem, únor 2012

Autorův dík

Vnuk B-P Hon. Michael Baden-Powell, Dominique Bénard, Mario Sica, Eduard Vallory, Jacqueline Paschoud, Daniel Scott-Davies, David Bull a Jonathan How mi poskytli jinak nedostupné informace a podklady (literaturu) nezbytné pro zpracování předložené úvahy. Bratři ing. Karel Lešanovský - Kay a ing. Zdeněk Navrátil - Fetišek, nositelé Řádu Stříbrného vlka, svými kritickými připomínkami přispěli ke zkvalitnění mého textu. Všem jmenovaným patří můj upřímný dík. Bratru ing. Zdeňkovi Navrátilovi - Fetiškovi rovněž děkuji za ochotu a pochopení, s jakými se ujal vydání této úvahy ve svém ZNF Ivančice.

Ing. Jiří Čejka DrSc - Péguy
nositel Řádu Stříbrného vlka

– 0 –

OBSAH

Úvod	2
Tři základní principy skautingu	3
Bratr Arny se ptá	3
Co říká Rudolf Plajner	4
Světové skautské autority vysvětlují	6
Hovoří B-P	7
Světové skautské konference WOSM (1977) a WAGGGS (1972)	8
I světová skautská hnutí mají své problémy	10
B-P ještě jednou	11
GILCRAFT uvádí	11
Závěrem	12
Autorův dík	13